

მ ა ყ ვ ა ზ ა
კ მ ჭ ზ ა ვ ა მ ვ ი ზ ი

წვესები

თბილისი
2011

მასალის მოწოდებისათვის მადლობას მოვასხენებთ ავტორის ახლო მეგობრებს: პირველ ყოვლისა, **მარინა ვაჩნაძეს**, რომელსაც ავტორმა თავისი ხელით გადაუწერა ლექსების ძირითადი ნაწილი, აგრეთვე **ნინო დვაღაძეს**, **ლია ყაზახაშვილს** და **რუსუდან ჩოლოყაშვილს**.

რედაქტორი: **შუქია აფრიდონიძე**

© **შ. აფრიდონიძე**

ISBN 978-9941-0-4003-0

რედაქტორისაგან

მეგობრების სახელით

წინამდებარე ლექსების ავტორი, **მაყვალა კოჭლავაშვილი**, ნაადრევად წავიდა ამ ქვეყნიდან. იგი ტრადიციულ კულტურულ ოჯახში აღიზარდა. განათლებით ფილოლოგი იყო. სიცოცხლის ბოლომდე მუშაობდა ქართული ლიტერატურის ისტორიის ინსტიტუტის ფოლკლორისტიკის განყოფილებაში. დიდი შრომა გასწია როგორც ფოლკლორული მასალის შეკრებასა და დამუშავებაში, ისე, და განსაკუთრებით, ხალხურ პოეზიაში გამოყენებულ მხატვრულ სახეთა და პოეტიკურ საშუალებათა დრმა, კვალიფიციურ კვლევაში, რასაც მოწმობს მისი პუბლიკაციები და თითქმის ბოლომდე მიყვანილი დისერტაცია.

ლექსები ძირითადად გასული საუკუნის 60-იან წლებშია დაწერილი. მიზეზთა გამო მას აქეთ თითქმის აღარაფერი დაუწერია, გარდა თითო-ორთა მიძღვნილი ლექსისა, რომლებიც ამ კრებულშიც შევიდა.

მაყვალა კოჭლავაშვილის ლექსები კრებულის სახით პირველად ქვეყნდება. მხოლოდ რამდენიმე ლექსია დაბეჭდილი სხვადასხვა დროს (1960-იან წლებში „ლიტერატურულ საქართველოში“, 2000-იან წლებში – გაზეთ „კალმასობაში“).

ცალკე გამოყოფა მოითხოვა ე. წ. „საღაღობო“ ლექსებმა, რომლებშიც შევიდა სახალისოდ, მართლაც „საღაღობოდ“ და „ამხანაგთა სათრეველად“ შექმნილი ლექსები.

ღექსების ეს კრებული მოამზადეს მაყვალა კოჭლავაშვილის უახლოესმა მეგობრებმა, რომლებიც მათი შექმნის მომსწრენი და გულშემატკივრები იყვნენ. ცალკე წიგნად შეკვრა და გამოცემა მათ თავიანთი საყვარელი, ფაქიზი სულის „შვილისთვალება“ (უცხოელი ქართველოლოგის ზუსტი დახასიათებით) მეგობრის სახსოვრად და მისი სახელის უკვდავოფის უკეთეს გზად მიიჩნიეს.

* * *

ჩიტმა მოხაზა ლალი კამარა,
გრძნობამ ხელახლა გამათამაშა.
თავზე მარტყია ნატიფი ია,
კაბად მაცვია შვიდიფა სვია.
სავსე ვარ რისხვით და სიყვარულით,
თავი მგონია ტყეთა ასული,
მაკლია მისი დაჭრილი გული
და სალამური.

1960

* * *

ღამაზი არა ხარ,
მაგრამ ეგ თვალეები,
რა ვქნა, რომ ღამაზად
შენვე გაცხადებენ.
არ ვიცი, ვგიჟდები,
თუ ისე ვბრმავედები, –
ჩემს ცოდვეებს, ჩემს ბოდვეებს
შენ დაგაბრალებენ!

1961

დავითგარეჯი

* * *

გარეჯმა გამყარა საბურავი,
გადამავიწყა ქვეყნად სამდურავი.
ბუმბერაზ ლოდებში ღამაზად ათლილი
ჩანდნენ გარეჯის ნაშენნი სართულნი.
თითქოს ცას გაეკრა სენაკის ფანჯარა,
ლაუვარდი იქცევა ცისფერა ცალთვალად.
ჩემი წინაპარი აქ ღამაზ ქართულით
ლოცავდა ქვეყანას!
თითქოს ცას გაეკრნენ ნატიფნი სართულნი!

* * *

სულმოუთქმელად ავდიოდი.
დაკაწრულ ხელზე
მე სისხლს მიშრობდა
გარეჯის ქარი.
კლდის ნაფეხურებს ანდათ
რადაც უცნობი კვალი.
თითქოს ვხედავდი წმინდათა მამათ,
თითქოს მესმოდა წირვანი ქართლის.
მე ბნელ სენაკში უცებ ვიგრძენ
ცხოვრება მათი
და შემომესმა გუგუნი ზარის.

* * *

სწორედ ამ ნაპრაღზე,
ასეთ ღამაზე გაზაფხულის პირად...
ნება-ნება მოჰყვებოდნენ ბილიკს
და ღიღინით უგალობდნენ იათ!
თავს დახრიდნენ ამ ღიდ ლოდის გვერდით,
ემთხვეოდნენ გაქვევებულთ წმინდანთ.
და ცრემლები უსველებდათ უკეს,
სწორედ ასეთ გაზაფხულის პირად!

1961

* * *

როცა დაიგვიანებდა წვიმა
და წყლის მოსატანად
წავიდოდნენ კლდეში ბერები,
პეშვით იღებდნენ ცივ წყალს,
არ ეშინოდათ ქვეყნად არაფრის,
მათ გვერდით ხშირად სრიალებდნენ
თვინიერი გველები.

1961

* * *

და ვარ უდაბნოსა შიგან,
ვითარცა უბედური ყამარ.
და მაქვს სიცილი ქაჯის,
რომელსაც ღმერთები დასჯის.
და მარტყია მე შენი ხელი,
და ვიწვი მე სუნთქვით შენით.
მინდა, რომ შენს ხელში დავდნე,
მინდა, გადავიქცე ფერფლად!
მინდა, რომ შენ სეტყვას ჰგავდე,
როცა ბრაზობ ხოლმე ჩემთან.
და ვარდების ფერად რომ ვბლანდავ
ცისფერს, უსათუოდ ცისფერს,
ვცდილობ, რომ შეეგრძნო ლაჟვარდს,
რომ ცის მეფემ მიგიზიდოს თვისკენ.
ლაჟვარდთან კი შენ ვერ მიხვალ, ვერა.
ცის ცხოვრებით რას დასცხრები, აბა!
და ვიქნები უდაბნოსა შიგან
ლოცვით განაწამები ყამარ...

1961

* * *

მე და კელაპტარი!
მე და ღმერთი!
ჩემთან დაინთება
სანთელი
ერთი;
სანთელი
შენი,
მკრთალი,
თხელი.
სანთელი!
ირგვლივ ტრიალებს ჯარა.
ცრემლებთან ვიბრძვი.
არაფერს
ამბობს
ახალს
გული,
ტკივილი ვიცოდი ამაზე დიდც.
ჩემთან დაინთება
სანთელი
შენი,
მკრთალი,
თხელი,
სანთელი!

1961

* * *

ცა...

ცა...

ცა...

შეკვივლება გამჭვირვალე დღის.
ჩემი სიშორე ასე თუ გკლავს,
მზეთა დღეს გამოდი!
დავეძებ ღრუბელთა კვალს,
თანა მღევს კასკასი ცის.
ცისფერი, ცისფერი,
ცას ხაზავს

ცათა ცა
და აფრქვევს ციაგებს
ფოთლები ხის.

1961

* * *

დაჰკრეს თასები! დაჰკრეს თასები!
ცათ დარბაზები იდღეობენ
 ღრეობას მუხთაღს.
სად მზე დაიწვიოს, სად ზეცა წვიოს,
გრძნეული ხმები გაჰკივიან
 სხვადასხვა მუხლანს!
ისმენენ განვლილს, ისმენენ განცდილს,
მარად დაღეწილ სულეების ძახილს.
მინდა გაღვეშვე მათ ღელვის ტაქტში
და ვნებანარევთ დაუგურა ტაში!
სუყველაფერი ემსგავსება
 ღრეობას მუხთაღს,
სხვადასხვა სული გიჟურ ძახილს
 აყოლებს ნაღველს!
ჩამოგრაგნილი, ცივი ზეცის
 საბრძანებლიდან,
მესმის, თუ როგორ ტეხავენ ღამეს!

1961

* * *

აღი, აღი,
ღურჯ-მოშავო გზა...
ფიფქებს მაყრის ქარი,
შორით ბჟუტავს წყნეთის გზა,
მათობს კვამლი.

აღი, აღი,

ვარდისფერი ოცნებათა გზა!
ეშმაკური ცემა ფიხთა ჯარის!
დამტრიალებს ციბრუტივით
ნაკვერჩხალთა ზღვა.
ნუ გგონია, რომ დავიწვა თავი!

1962

* * *

გარეუბანი.
წადილთა დარი.
ატაცებულნი იდგნენ შიშველი ხეები.
ვგრძნობდი, როგორ უჩქეფდათ ძარღვებში
სიღტოლვე ცად.
მეწამული ფერი სპეტაკ ცისფერში.
აბრჭყვინვებული, დაღარული
ტრამვაის გზა.
თავი მეგონა ცისფერი განწყობის ბაღში,
მმასპინძლობდა მზე.
დიდხანს მაყურე ხეთა მეწამულ ფერს!

1962

* * *

ნელა, თორემ ვაღსებმა
ჩამიქრეს ბრა.
ირწვეიან ჩრდილები,
თავბრუ ესხმის ქარს.
დაინთება სურვილი,
გადაევლო მთას,
რიტმი ეაღერსება
ჩრდილთა ზღვას.

1962

* * *

მან თქვა,
ვნახოთო... და წავიდა...
კანკალებს მთვარე სიცილით,
ქარმა დაჰფინა ჩრდილებით.
სულ გაწვა დრო ქარზე
და სადღაც გკარგავს,
ფოთლებში ქარის სუნთქვას ვხედავ,
გადარბის ჩრდილები,
ვიპოვე,
ეს გრძელი კისერით – მე ვარ!

1962

* * *

გადასასვლელთან ის დგას,
მელოდება მე,
გადასასვლელთან ნისლმა გადაიხარხარა.
რატომღაც დასწვა მზემ ლამაზი გედი
და შავ ღრუბლებს დააყარა.
ღამე მელოდება მე,
ღამე ტირის ცა,
მთებს ბილიკად აეკიდა ხმა.
ვიღაცა იცინის...
არა, მე არ მოვალ გადასასვლელთან.
ვბერავ ღრუბელს, ემსგავსება ხარს.
მინდა – ურქენს სხივებს, მინდა – მთას,
და ენთო გზებზე ცეცხლი, დღე მიდის.
ნუთუ არავის ვეტყვი,
რომ შენ ჩემთვის მზე ხარ!
გადაიხარხარა ღრუბელმა და გაიხლიჩა.
ამხელა ცა და არაა ჩემი.
მინდა დავთელო.
ღამე მელოდება მე,
ღამე ტირის ცა.
არა, მე არ მოვალ გადასასვლელთან.

1962

ანჩისხატი

სიონის თბილისი,
უბანი ძველთა.
ჩახრუხაძე, ორბელიანი, ერეკლე მეორე.
მხრები ზომავენ ქუჩების განს.
შუშაბანდი წარწერით:
„ფრთხილად, არ დააჯახოთ მანქანა!“
ასფალტი ეკრობა ფეხს.
გადადის ქუჩაზე ანნა და იოჰან,
სევდის რასა. იესო ეწამა.
დარჩათ თვალებში მარადი სევდა.
ქუჩებში ერთხმად უკრავენ
ბეთჰოვენს, შოპენს, მოცარტს და ბახს.
მთელი ოინებით ვარიდებ თავს
გაფენილ სარეცხს.

და ისევ წარწერა:
„აქ ცხოვრობდა 1843-45 წლებში
გამოჩენილი ქართველი პოეტი
ნიკოლოზ ბარათაშვილი“.
დამეწყო სურვილი – საუკუნის გადათვლა:
დილით ბრუნდებოდა ნაქეიფარი,
ღვინით ცდილობდა დარდის განქარვებას.
განცდილს ლექსებად უხვევდა თვალს,
გაბეზრებული ხშირად აკითხავდა
მთაწმინდას,
ავზნებული მერანს მიაფრენდა ცად.
მეუზოვეს დაეწყო რწყვა,
გაკვირვებული თვალები.
დიდხანს ვმდგარვარ კარებთან წარწერით:
„აქ ცხოვრობდა გამოჩენილი
ქართველი პოეტი
ნიკოლოზ ბარათაშვილი“.

1962

სვანეთი

* * *

დღეს მარტო ვრჩები.
მთებიდან მთებზე ეშვებიან დევები:
ღრეობა აქვთო.

ენგურს გადმოაღაჯა მთვარემ.
დევებმა ნაბდებად მთები დაღუნეს
და საოცრად გაანაზა ენგურის ხმა
იმათ ხარხარმა.

მე დღეს მარტო ვარ,
დევებთან დავრჩი და შენ გიგონებ.
ჩაღუხავ! მაღე დასცაღე ყანწი!
მინდა, რომ დავთვრე!
რახით დევთა ვარ ამაღაში,
მზე მოვიტაცეთ და მთებს იქით
გავტყორცნეთ...
ჩაღუხამ ცალი წარბი მოღუშა,
მუშვან! საღა ხარ! –
მინდოღა მეყვირა,
მაგრამ წუხილიც დევებმა წამართვეს.

1962

* * *

აღმოდებული დღე მზეს უცინის.
ლოდები წვანან.
დაუტორავთ მთების ფერდები.
მუშვან, სადა ხარ!
შენში ენგურის სხეული ბრწვინავს
ხევ-ხევ ჩამორბის დევი,
ხევ-ხევ მთათ მორახევს.
ამ ლოდებთან დააგუბეს ენგური,
ამ ლოდებთან ოქროს ვერძებმა
კლდეები შელეწეს.
ცა ისე ახლოა, რომ შენზე სუნთქავს.
ჯიხვებმა ჭიდილით მზე
რქებზე აიცვეს.
მთაზე გაკრული ლამარია
თეთრად იწვოდა.
და წამოვენთე, თითქოს
თამარის ნახვას ველოდე.

1962

* * *

ღამარია...
დამყვები თეთრი ღიმილივით.
ღამარია...
ნატიფად გაკრული ცაღ.
ველები მკათათვემ აღურდებით აღია,
ძნას გადაეკიდა ძნა.
მთებში ვიკარგები. ისეთი ჩია ვარ,
რომ ვეღარ ვიბრუნებ თავს.
კოშკები მდუმარებენ,
კოშკები მზირავენ
და ღოღვით მიყვები მთას.

1962

* * *

სადღაც წიოდა ძნა,
გადადიოდა დღე მთების ზურგზე,
იწვოდა ცა
და სილამაზისაგან
ლოდები ტიროდნენ.
გადადიოდა დღე ენგურის ზურგზე,
ბეწვის ხილით ქვესკნელს ვქანაობდი.
იდგა ზვინები ქერის,
ქერის ფანტელში მზე ლაცლაცებდა
და სვანი ქალი ფოცხით ხელში
მზეს სიცხოველეს სტაცებდა.
სადღაც წიოდა ცელი,
ძნას ეკიდებოდა ძნა.
გადადიოდა დღე მთების ზურგზე.
იწვოდა ცა...
და სილამაზისაგან
ლოდები ტიროდნენ.

1962

* * *

სიცილი ზეცის,
ყველაფერი წმიდათაწმიდა.
იძირება მზე მთების ალერსში.
დევებმა ჩამძახეს – უშბას ავწევთო,
მაგრამ უშბაში გაქვავდნენ დევები.
ენგურმა ღრიალით ლოდებს
რადაც ახარა
და აბრჭყვინდნენ ცისარტყელები
ლოდებთან.
სილუეტები მზეწამოსხმული მთების,
როკავენ ხევებში ხეები
დევებმა – უშბას ავწევთო,
მაგრამ თქვეს და...
გაქვავდნენ დევებიც.

1962

* * *

მინდორზე იწვა მთა.
სახე-მთა უცინოდა მზეს.
და მიჰქროდა ტოტებშუა განწყობა.
ხეები მისდევდნენ ხევს,
მთა-ცხვირი უცინოდა მზეს
და ეგუბუნებოდა ათას სისულელეს.
მთა-ცხვირს თვალებად ცა აქვს
და ცისფერი ოცნება.
მთებს ატყდებოთ სიმაღლე,
ხეები მისდევენ ხევს,
ხეები მომდევნ მეც
და ვერ მეწვიან,
სახე-მთა მიცინის მე,
სახე-მთა უცინის მზეს,
და მიჰქრის განწყობა ტოტებშუა.

1962

* * *

რა უნებართვოდ გიციინიან
ჩემი თვალები,
ცაზე გაკრული სიხარულით
ხმას ვეღარ ვიღებ.
ო, ვარსკვლავები, რა ახლოს
აბრჭყვინდნენ,
როგორი ციმციმით ცვივიან
ვარსკვლავები...
ძირს მიწა სუნთქავს,
ცა კი ტრიალებს.
შენ მე მიცინი უცხო სიცილით,
შენს თვალებში ვკრთი.
ო, ვარსკვლავები, რა ახლოს
აბრჭყვინდნენ!
როგორი ციმციმით ცვივიან
ვარსკვლავები...

1962

* * *

შენ მოხველ,
შემოხველ,
ლოდინი მოცეღე,
იდგა მზე.
ფიქრებს ღოცავდა ოცნება,
დაღეწილ თავთავთა აღმურით ამმაღე,
ცა გაკროცილი სურვილებს ფორცხნიდა.
იდგა ზღაპარი,
ღურჯ კორიანტელს
ღეწავდა ღრუბლებით ჩემი ნემეზიდა.
ყვითელი ზმორებით გამკრთალი დღე
ოქტომბერს სიცილით ამოეზიდა.

1962

* * *

ერეკება დღეებს ნოემბერი,
ხეების თითებში დატეხილი
წახნაგები კედელის.
მქონდა ბავშვობაში გატაცებად,
კედელზე გაბერილი მთვარე მენახა.
ერეკება დღეებს ნოემბერი,
ყველაზე ძვირფასს გული ინახავს.
გელოდება...
მაინც გეშინია,
იქნებ ჩვენებაა კედელზე გაკრული.
მწვანე თვალები სუნთქავენ სიცილით.
რალაც გაუტეხელს ტერფავს შემოდგომა,
ხეებს თითებში შერჩათ კედელი.

1962

* * *

ხარ აღმართული,
როგორც ქანდაკება ბერძნების,
ქორივით დამყურებ თავზე.
მეუბნები, ვარ ნაპოვნი
 შორეული სამარხი,
რომელზეც შარშან ჩაგდახეს ხევებმა.
ზმორებით დაფლითეს საღამო ტოტებმა.
არა, მე ვერ ავალ ქაღდმერთამდე!

შენ ხარ აღმართული,
როგორც ქანდაკება ბერძნების,
და შენი პასუხი ერთია ჩემზე –
მე ვარ ნანატრი
 შორეული სამარხი,
შენთვის ყველაზე
 საშიში ქალის.

1962

* * *

მირბის...
ქარი ასწრებს...
ასძახებს:
 – ფრთხილად,
უკან მოგდევს!
მირბის...
სიცილი აქვს ატმის,
ნაწნავებად – ძნა.
ფოთლები ჩურჩულებენ,
როგორ უყვარხარ!
გოგონა იცინის
და არ სჯერა.
გაფრინდნენ წლები...
აღვასთან ჭორობს ქარი,
რომ ერთი კაცი და ერთი ქალი
ცალ-ცალკე დიდხანს
უვლიდნენ გზას.

1962

* * *

შენ მოხვალ,
ღამეა მგლის,
დააპე შეშა...
არ შერჩე დიდხანს მთებს:
მგლებიაო კლდეკარს.
შენ ჩემი სიშორე ეჭვებით გღრღნის,
მაგრამ არასდროს არ მეტყვი ამას.
გიხვდები ფიქრს.
ბევრი სიტყვა ცრიცავს გრძნობებს,
დავემსგავსებით გაშვლუკილ ხეებს.
შენ მოხვალ,
ღამეა მგლის,
დააპე შეშა...
წახვალ და ჩუმი ფიქრებით
ტოტებში ჩახლართავ მზეს და
არასოდეს არ მეტყვი ამას.
და ვემსგავსებით მღუმარე სფინქსებს
და მსხვერპლებს ვითხოვთ...

1962

* * *

გაშვლექილ ხეებს ქარი ჰკოცნიდა.
ვაკეზე მიბოდა ჩრდილი ღალატის,
ღრუბლები ხაზავდნენ უთვალავ რვიანს.
ზეცა დამთვრალა, თუ დამათრო
ქართან ჭიდილმა.

ყველა ემთხვევა ხატებს,
ლოცულობს სანთლებზე ობობაც.
უკიდებს ცეცხლებს ატაცულ ფოთლებს
მოქანცული მზე.
დაწვებზე ღრუბლებს იფაკლებს დღე.
ამხელა დარდი! რატომ? თუ არ გიყვარდი?
შენ, როგორც ღმერთმა გაცისკრებულმა,
შემოდგი ფეხი.
ჩვენ ერთად შევთხზეთ დიდი ზღაპარი,
ლეწავდა ფარდას მზე დატოტვილი
და დამავიწყდა, რომ შემოდგომით
ზღაპარია ძალიან ტკბილი,
და მერე ქრება.

აკინძულ თვალებს ვერაფერი ვეღარ
დააბნევს,
და ქალღმერთი ქუში შეგრისხავს.
გაწვენენ მუხლებზე ჩემი ალგები.
ქარი ჩურჩულებს ელდაკრული:
მზემ რად შეგრისხათ?
შემოდგომაზე ზღაპარია ძალიან ტკბილი,
– მზე ფანტელებად აბრდღვიალებს
დახაზულ პარკეტს
და ყვირის ვიდაც გადამთიელი:
– მზემ რად შეგრისხათ?!

* * *

წვიმს...
წამწამებზე გადარბის წვიმა.
გადმოუხატავს ქვაფენილს თაღი.
გზა არის სწორი,
მანქანის ფარში იცინის ქუჩა.
გუბეში კითხვებს ყრიან ტოტები,
და მეც ჩავყარე.
წვიმს...
წამწამებზე გადარბის წვიმა.

1963

* * *

დიდი ხმაურით ზღვაში ყვინთავს,
ნაპირთანაა მოდგმული მზე...
ზღვა, ქვიშა და მე...
აქ ყველაფერი მარტივად წყდება –
ემორჩილება ზღვას!
შენც ირეკლები ტალღების ხმაში
მზით ატყორცნილი.
ველარ ვმაღავ შენს სიყვარულსაც.
შხეფებში ტყდება იის სხივები,
ჩამოდის მზე
და მეჩურჩულება შენზე ტალღებში
ათას სისულელეს.

1963

* * *

დღეს სამუდამოდ მივდივარ შენგან.
მზეზე კრთებიან მკრთალი თითები...
კაკუნობს ბრაზი და ესეც წავა.
მერე იტყვიან... სიყვარული დრომ გადალია.
რას ჩურჩულებენ მზის გასაყართან
შენი თითები,
როგორ გაქრება ყველაფერი და
როგორ წავა.
მომიახლოვდი, ხელი მოგხვიო.
იცო, რამდენი რამ მაქვს სათქმელი.
შენ ვერც ამჩნევდი, ზოგჯერ ისეთი
უცხო იყავი
და მე მიკვირდა, თუ რა მქონდა
შენთან საერთო.
დღეს ფითრდებიან შენი თვალები
მზის გასაყართან,
დღეს სულ გშორდები,
დღეს მიყვარხარ ისე უღონოდ...
მომიახლოვდი, მოგეაღერსო,
თან შენს სუნთქვაზე ჩამოვეყრდნობი
და მოგიყვები ათასგვარ ამბავს,
შენ ვერ გაიგებ ნახევარზე მეტს
და დამტანჯავენ შენი თვალები,
გადაქცეული მრგვალ შეკითხვებად.
და ასე წახვალ,
დღეებიც გავა,
არ მობრუნდები.
და იკივლებენ ჩემი კივილით
ფართო ფოთლები,

შელოცვილივით ხეს მიყრდნობილნი,
და მომინდება, ვყოფილიყავ
 სულელი ბავშვი,
არ ავყოლოდი არავითარ წესს
და მეთქვა შენთვის ყველაფერი,
 რაც მაწვალებდა.
იქნება მაშინ არ დამკარგოდი,
იქნება მაშინ გარკვეულიყო
 ათასი რამე.

1964

* * *

აღარაფერზე აღარ ვიფიქრებ.
დღის მიწურულში ინთებიან
ცაზე თვალები და ცა მიყურებს.
ნეტავი დადგეს მალე ზამთარი,
რომ გაგკრახმალდე მსუსხავ ყინვაში
და ავბრჭყვიალდე ნაძვის ხესავით!
მერე მოვიდეს მხიარული თოვლის ბაბუა,
ჭრელი ამბების გუდა მომიყვეს.
გადამავიწყოს სუყველაფერი,
ახალი წელის სუნთქვა შემოჰყვეს.
მხიარულად თვალი ჩამიკრან
 მოგრძო სანთლებმა,
ნაძვის ხის სუნთქვა თმებზე მომედოს
და სიყვარული დამწურწულოს
 თოვლის ბაბუამ.

1964

* * *

ქარი მოგვედევდა.
მუქ გზებზე ალექწილი მორბოდა მზე...
მთებს მოჰყვებოდნენ გიჟური ლანდები
აალებული მზერით.
თითქოს მინახავს სადღაც ეს დღე,
ასეთი ნაცნობი ფერებით სავსე
და ვფითრდები მათი ფერებით.
სიხარულმა უცებ მოხუჭა
წამით თვალები
და გრძელი ქარი შემომახვია.
მზემ გადმომხედა ფართო თვალებით
ღრმა მწვერვალიდან
და გამახსენა:
სადღაც მენახა ასეთი
ოდნავ ელამი თვალები

1964

* * *

შენ შემოსვედი
წვეთებით წვიმის,
აპრილის ტოტებს
ჩამოებერტყა მზით სიხარული.
შემოიტანე სუნთქვა ნაწვიმრის
და ფერადი დღე.

1965

რ ა ჭ ა

* * *

რაჭა!..
გისხენებ თუ გიწვევ გასახსენებლად?!
რაჭა...
თმაგაშლილი მთებით
მინდა ახლაც შენი ნახვა
თუნდაც წამით,
იქნებ მეტით!
როცა მისვალ ახლოს,
მაშინ ხედები,
თუ რა მაღალია და ლამაზი
რაჭის მთები...

1965

* * *

მიგვიტყუა თვალმა
ავირჩიეთ ციხე
და მოგვინდა ნახვა შენი,
„მინდა“ ციხე,
„გლოლასავით“ გვინდა შენი მოვლა,
მაგრამ სად ხარ!
რაც გინახავს, მას ხომ ვეღარ ნახავ.
იყო ირგვლივ დიდი სივრცეების ქროლვა
და რიონი იმტვრეოდა მზეში.
როცა მიხვალ ციხეს,
საჭიროა წინასწარი განსჯა,
ასეთია წესი, გვიცინოდა „წესი“
და, გაკრული ციხეს, სასაცილოდ ვჩნდებით.
საგანგებოდ თითქოს მზესაც ვიწვევთ,
საკუთარი კანის სუნთქვა გვესმის...
ასეთია რაჭა...
მიგვიტყუა რაჭამ,
არ გვეგონა ძნელი
და ვიცინეთ ბევრი.
როცა მოგონებად კანს სიწითლე დასჩნდა
და, გაკრული ციხეს,
თითქოს დღესაც ვჩნდებით.

1965

* * *

ჩვენ მივიკვლევდით ბილიკს მზისაკენ
და იშლებოდნენ ნისლში ნაძვის
ცივი ხელები.
გვიბრუნდებოდა უხილავი, მაგრამ ნაცნობი
დამძიმებული მიწის სურნელი.
და მიხაროდა, რომ ვეკიდე მთასაც ფეხებზე,
მატარებდა დაბურულ ხეებს
სიყვარული ხეთა სისოვლის
და მასრუტებდა ვნებით სიცოცხლეს.
ეკიდებოდნენ ჩუმი ღიმილით და
სილამაზით
ამოზიდული ნაძვის ხელები ხეებს
კისერზე
და უბრწყინავდათ წიწვებზე
ცრემლი ბედნიერების...
შენი თვალები მაგონებდნენ ასეთ
სიცოცხლეს...
მთების სინესტე ისევ მიღვიძებს
გიჟურ სურვილებს.
გვრძნობ, ვიძირები ჩუმ სიყვარულში.
დაბორიალობს ჩემს გარშემო
რძისფერი ნისლი.

1965

* * *

და ჩვენ მიეჭროდით,
ირწეოდნენ რიტმში ვარსკვლავნი,
ცის ქონგურებს რომ ჩამოეკიდათ
საყურეებად,
და სავსე მთვარე, როგორც ბორბალი,
დაგორაობდა ღრუბლებში რბილად.
მანქანის ზურგი,
ატეხილი ხეების ქმენა რკინის დუმილთან;
იყო ზმორება შორეულის,
შეჭიდება ხმის – სიშორესთან.
ეს სხვა სხვა რაა?
ცაა თუ ხმაა?
ნაწილია ბედნიერების,
თუ მთელი ზღვაა,
და ხეობაში მანქანის ზურგი,
შემოჭრილი უცხო სხეულად,
თანდათანობით ერთდება მასთან
და ერთ ვედრებად გადიქცევიან!
ეს ჯადოსნური ღამე ღიმილში
გამოხატვაა უდიდესი ბედნიერების,
მთების ქონგურებს შემოერთყაათ
ბნელი ნაბდები
და ვარსკვლავებად ბრჭყვიალებდნენ
ჩუმი ცრემლები.

1965

* * *

აქეთ-იქით დანისლული ბილიკები,
ყვავილები მზის მოგვევებიან უკან.
და სქელ ღრუბლებს გველემაპზე
მოგონება ფეს-ფეს მოჰყავს,
რაჭის მთები, აზიდული ნება,
რაჭველივით ნელი.
თუ ავიდა, ხომ ავარდა ზეცად,
თუ არა და – გადევლები ფეხით.
ქვე-სოფელი ორი, სამი, ოთხი –
ერთნაირი სახელების წყება,
მერამდენედ ონი, წესი, სორი,
რომ გაგიჯდეს ძვალს და რბილში ნელა.
და მივდივართ.
ყვავილები მზის
შინაურად თვალს გვიკრავენ ნამში,
ნისლს გადააქვს კარგ ამინდზე დარდი,
გველემაპი მზეს გვიბრუნებს უკან.

1965

* * *

შემოტრიალდი, შენს თვალებში
აიჭრა ზეცა.
და მესამუშა, რომ დავინახე
ორი ცა უცებ.
და მწველნი იყვნენ ცანი მზესავით,
იდგა მაისის ნელი ზმორება.
შენ მითხარი, ეს წუთები გემახსოვრება,
როგორც ბებიის მოყოლილი
ტკბილი ზღაპარი.
...ისე გვინდოდა გადაგვესწრო
ყველაფრისათვის,
რომ გრძნობის სიდრმე გამოგვეპარა.
და როცა შევრჩით მერე ერთმანეთს,
სუყველაფერი ქარს გაეფანტა.

1965

* * *

ვიღოთოთ! ვიღოთოთ!
ღვინომ წაიღოს ჩემი დარდებიც!
ბოლომდე დასცალე,
ბოლომდე ეგ ჭიქა,
თორემ შემჯავრდები!
ჭიქები თლილები
იქით გადააგდეთ,
დავლით ყანწებით!
თუ დაღევაა, დაღევა იყოს:
ყანწები! ყანწები!

1965

* * *

ეს ხდება ხოლმე.
არაფერი არის ახალი
და მეორდები...
მერამდენედ განმეორდები?!
ნეტავი შევძლო, გითხრა მართალი,
იწამე ღმერთი!
მიახლოვდები და მგონია,
წვიმა იწყება გრილი, შხაპუნა
და სიმხურვალეს ნაზად მაცვილებს.
ეს შენა ხარ, თუ შემოსასვლელთან
წვიმა მაცვილებს?!
შენ სულ თანდათან წვიმის ხმასავით
სულში მიჯდები,
ძვირად დამიჯენ!
მერე უშენოდ რომ ვეღარ გაგძლო,
სასურველი თუ ვიქნები სარძლო?!..
მიახლოვდები და მგონია,
წვიმა იწყება გრილი, შხაპუნა.

1965

* * *

როცა რბილხმიან ბგერას გასცდები,
აგედევნება ყველა განცდები.
არ ფიქრობ მაშინ, თუ რა ჰქენი
მხოლოდ ბილიკზე,
თავდავიწყების ვიწრო ბილიკზე.
მიიწევ მზისკენ,
აკიდებული გაქვს შეკივლება
უცხო ლანდების
და ვერ ერკვევი, თუ სანამდეა
ზღვარი სიცხადის თუ მოლანდების.
და შორს ჩერდება ჩამავალი მზე,
როგორც გუმბათი,
და თან გიზიდავს.
უცებ შეამჩნევ,
სხვადასხვა ფერად
მზე როგორ ჩადის,
და გადმოგხედავს
სუყველაზე მაღალ მწვერვლიდან.
მერე ჩაჯდება უცხო ღიმილში
და ჩაინთქმევა
აქვს ამას აზრი?
დრომ გაგიტაცა!
ქროლვით ჩნდებიან,
თრთოლვით ქრებიან.
წმინდა წუთები ნეტარების
მზის სასთუმალთან.

1965

* * *

რვიანებს ხაზავს დრუბლები ღამის.
რით არის მთვრალი –
ძილით თუ ღვინით?
მე შენს თვალებში
წავაწყდი ზღაპარს,
ზურმუხტისფერი განწყობილებით
და მეშინია თავს დავაჯერო.

1965

* * *

არა, არ მინდა,
არაფერზე არ მინდა ფიქრი.
შემოდგომაზე ღნება ისევ გული
განცდებში,
და რომ გავცდები (წლებს რომ გავცდები),
ნუთუ გავცვდები
და მეც სხვებოვით გავიცრიცები
შემოდგომაზე.
თითქოს ჯინაზე იღუნება ხე ყავისფერში
და ყვითელ ფოთლებს კრთომით იფაკლებს.
მერე ცვივიან, უხმოდ ცვივიან,
როგორც ცრემლები,
მკრთალი ფოთლები შემოდგომაზე.
გაიფინება ირგვლივ სინაზე,
გაიხაზება ფარული რიტმი
ფოთოლთა ცვენის,
ფარული რიტმი ფოთოლთა ცვენის
შემოდგომაზე.

1965

გ ა ბ ნ ე უ ლ ა დ

* * *

როცა ჰაერში კრეფ
უცხო განწყობას სათითაოდ,
გინდა ასე იდგე დიდხანს,
არ დაიძაბო...
და მთელი დღე
თავისი ფერებით,
თავისი სინატიფით,
გაიტაცო,
სამახსოვროდ აიტაცო!

1965

* * *

მე დღეს დღის ფერებით ვთვრები,
სუყველა სხივს ვეკიდები სათითაოდ,
მზემ გადმოჰყო მკურივი ხელი.
მზე გვეხვევა! ჩერდება დრო!
და იქმნება, და იგება
ჰანგი მზეთა სათაყვანოდ!

1965

* * *

გაჯანჯღღდა დღე თუ გაჯანჯღღდა
დღეს, ჰო, დღეს
ბევრი თქვეს,
მაგრამ ერთს ვერ მეტყვიან
და ვერასოდეს ვერ მიხვდებიან...
მეცოდინება მარტო მე ერთს!
სასაცილოა?
არა!
სუყველაფრისთვის კმარა!
საჭიროა იცოდე დრო!
მხოლოდ საჭიროა იცოდე დრო!
დღეს დიდი ღრიალით ღრენს
აკიდებული დღეებზე დრო!
და არა მარტო დღეს!

* * *

1965

... ასე ქრება,
ასე ჯდება
ეს ნაზი დღე, ეს მშვიდი დღე,
დღე ჯანმრთელი სურვილების...
შემომხვია მშვიდად ხელი
და მიმათრევს,
ვერც თავს ვართმევ
და მივეყვები, და ვენდობი,
თუ ერთობი ჩემით, დღევ, დღეს –
არაფერი, გაპატიებ!
სუყველაფერს გაპატიებ,
თუ ამავსებ შენი მშვიდი სინატიფით
და წამიყვან, სად დაჰქრიან
ღრმა თვალებით სურვილები...

1965

* * *

რატომ ვზივარ?
არც კი მჯერა,
რომ წყნეთში ვარ.
წინ მთებია, ჩემი მთები ზურგმაგრები,
და მოვრბივართ ჩვენ ერთთავად,
ჩვენ ერთად ვართ –
მე, მთები და სურვილები.
მზეთა ხმაში ისმის ჩუმი შეძახილი,
მზემ მიმიღო, მზე მეხვევა
 მკვრივი ხელით.
ღმერთო, ნეტავ მაპოვნინა თავი ჩემი,
მაპოვნინე... და ვფითრდებით,
სუყველანი უცებ ვდნებით,
გკრთებით, ვქრებით
და ჩნდებიან ორეულად ყველა ხმები
... ზეცა გვიღებს
და ჯადოსნურ ფერებს ვხვდები
და ერთ წამში შევიცანი თავი ჩემი,
მერე ისევ ვიფანტები.

1965

* * *

ვგრძნობ, რომ აქა ხარ
და ჩემამდე კი ვერ მოდიხარ.
ეთამაშება უცხო შეგრძნებას
ჩვენი სულები,
და ვიტანჯები – რა დაგვემართა?
დღეს ჩვენ სიყვარულს ვემშვიდობებით.
აღბათ ძალიან დიდი ხნის წასულს
და მეკუთმება გული ცრემლებში.
სულ ველარაფერს ველარ ვუშველით!
ხეს უტრიალებს ერთადერთი აზრი
გაქცევის,
მაგრამ ვერ იძვრის.
და ჩვენც ხესავით ერთ აღგილას
ულონოდ ვდგავართ,
ფოთლები ცვივა,
სიფერმკრთალე გვიმბაფრებს განცდილს
და ჩუმი თრთოლვა ფოთლების ცვენის
განვლილ სიყვარულს ჩუმად დასცქერის.

1965

* * *

დრო მიდის ბევრი
და არ ვიცი, რა ადგილს ვიჭერ
შენში და თუნდაც ყველაფერში.
მზე იწურება,
მზე იწურება, როგორც ყურძნის
სავსე მარცვალი.
დღე იღუნება!
წელში წყდებიან მრავალნი გზანი
და ბრუნდებიან,
დღეს მერამდენედ შეჩვენება
თვალების ჭრილი.
მომელანდება, რომ გზად ვიყავი
შეუწუნებელ დიდი წყურვილის.

1965

* * *

ის მიდიოდა.
მიჰყვებოდა ფეხ-ფეხ განწყობა,
წინ მიწა იყო მძლავრი, მშიერი,
ცა კი ვარაყით თითქოს აწყობდა.
გზა იყო გრძელი და ძარღვიანი.
რატომ მიყურებ?
გაკვირვებული შენი თვალების
სულაც არ მჯერა!
მოეფინება დრო და გაივლის.
თავდაპირველად წყენა ძნელია,
მერე კი ისევ ხდება ადვილი.
არა, მე განა გრძნობის მრცხვენია,
ვერ გავრკვეულვარ და ეს მაწუხებს,
ჭორობა კი ისე არ მიყვარს,
ვფიქრობ, ჩემს თავთან რა შემარიგებს!

1966

* * *

შევაღ, ჰო, შევაღ,
დავანთებ სანთელს.
ძველი წელწლები გასაყუნებლად.
დაიმსხვრევა მზე, აკინძული / გაკროცილი
ბროლის ჭიქებში,
თმებს გამინათებს.
გაიშრიალებს შენი სახელი,
გაიშრიალებს,
და ცას შერჩება ცისფერი ალი.
ვიცი, დამრჩები, რაც არ უნდა ვთქვა,
დიდხანს თუ არა, – ცოტა ხანს მაინც.
და მეშინია შენი სახელის თან დატოვება,
ცას გადავძახებ, რომ წავიღოს და
აგიტაცოს.

შევაღ, ჰო, შევაღ,
დავანთებ სანთელს.

1966

შერეული ხმები წვიმაში

და ახლა, როცა წვიმა გათავდა,
ჩვენ ერთმანეთის აღარა გვესმის.
იწყება წვიმა და გაბმულად
ვიღაცა ამბობს
პირველ მოძახილს.
მე გავეყვები გალუმპულ ქუჩებს
და შენს პირდაპირ შევჩერდები.
სველ ხეებიდან ცვივა ცრემლები.
ეს ხე ატირდა,
თორემ ჩემთან ცრემლებს რა უნდათ!
ვედევნებით სირბილით წვიმას.
სიმღერას აჰყვა ნაბიჯები,
გზები სველდება.
თუ მეტყვის წვიმა,
რომ მატყუებს ჩემ გვერდით ბიჭი,
გამეცინება, არ მეწყინება.
განა არ ვიცი, რომ მატყუებს,
განა არ ვიცი, რომ მეცა ვტყუი.
მაგრამ მეთვლება, ამ თამაშში
ესეც მეთვლება.
ავედევნებით გალუმპულ ქუჩებს
და ერთმანეთზე გაგვეცინება.

1966

* * *

და შენ მირბიხარ,
კვლავ სიცილი გარტყია რკალად,
მისდევ დროს ასე.
ხეს მოევლება მწვანე კვირტები,
გაზაფხულის ძახილით სავსე.
... შენ შემორბიხარ,
გარეთ მზე არის და სიხარული.
გარეთ ხეები გაბმულია
გრძელ, თეთრ სხივებში,
დაზნექილია ბალის ჩრდილებში
ღია სიცილი
და ბალახებზე ბრწყინდება ცრემლი.

1966

* * *

მე შენ დაგეძებ,
მოვდეგ გაზაფხულს,
ქუნად ვაწყდები
გოგონას ცისფერ სხივთა თამაშში
და მასში მოსჩანს გაზაფხულის
ისეთი ლტოლვა,
რომ ხალისს გმატებს მისი ხასხასი.
თუ წარმოვიდგენ, სწორედ ასეთს
გაზაფხულს, ალბათ,
და გაჰყვა ქუნას,
და ღამაში დატოვა კვალი
შველის ჩლიქებით.
მე შენ დაგეძებ,
შენი ნახვა მომინდა უმაღლ.

1966

* * *

ბაღებში ჩნდება კრიალა ფერი,
ლამაზ თმის ბრჭყვინვა
და სურნელება აზიდულ ხეთა.
გაცრეცილი შეჩვევისაგან ქუნა, ხეები
ახალ ძახილით შეოდის ჩემთან
და მე ვიციანი მათთან ერთად,
ღიად ვიციანი,
და გვეფინება ირგვლივ ყველას
ზურმუხტის სუნთქვა.
ზურმუხტის სუნთქვა,
ახლად ამოსული ბაღახის ფერი.

1966

* * *

შენი სახელი ირეკლებოდა,
ქუჩას სდიოდა აქა-იქ ცეცხლი,
რომ გადმოვედი გადასასვლელზე,
არავინ ჩანდა თითქოს შენს მეტი.
და მე ზღაპარში ვიყავი თითქოს,
ირგველივ სუნთქავდა ყველა ზღაპარით.
და ხე, დახრილი გადასასვლელთან,
იისფერ ღიმილს ჰგავდა ზღაპარში.
და ღამის სიოს, ჯადოსნურ ჩრდილებს
მოჰყავდათ ჩემკენ ნაძვის ხეები,
მე კი გავრბივარ!
ვისკენ, საითკენ?
არ ვიცი, ვერსად კი ვერ ვჩერდები...
და მინდა მხოლოდ ვიარო ასე
და სილამაზით ასე ვტკბებოდე,
გადავუარო ათასფერ ამბავს,
შემოვუარო ასე სიცოცხლეს.
ნელა მივდივარ, კრიალა ჰაერს
აჩნდება ფრთხილად შეხება შენი,
ღამეში ჩნდება თვალები შენი
შენი სახელი ამეკვიატა მთელი საღამო.

1966

* * *

ქუნა კი იყო ისე დამრეცი,
ქუნა კი ისე დიოდა მშვიდად,
რომ არ ვიცოდი, თუ რას გეტყოდი,
რომ შეხვედროდი ამ ქუნის პირად.
მტკვრის იქით შენი პატარა ქუნა
ვიწრო ბილიკად ჩამოდის მტკვარზე
და აკაციის ძველი ხეები
თითქოს ჰყვებიან შენს სკოლის ამბებს.
ასე ვეცნობი შენს მოგრძო ქუნას,
თვალს მადევნებენ სახლის კედლები,
რომ დაგინახო მე ალბათ უმალ,
გავიქცევი, ვერც მომედევნები.

1966

* * *

დღეს მთელ ქუჩაზე
აუყრიათ ძველი ასფალტი
და ახალს დებენ დიდი ხალისით...
ათასი ხელი, მხარი, ბარი
ერთად გადადის
და იფინება ირგვლივ რაღაც
სუფთა ახალი.
... ეს მე მოვდივარ,
თუ მიგრძენი, ქუჩავ, სიახლედ.
დღეს მე მოგაგნე და შენს ანბანს
ვსწავლობ აქედან
და იფინება შენი სახლები ჩემს
შესახვედრად,
მაგრამ ის ერთი ნეტავ საით დგას,
ნეტავ სადა დგას?
როგორია – დიდი, მაღალი,
თუ აგურები უცინიან მეჩხერ კბილებით,
და კრამიტიდან ეხატება წვიმის კაკანით
დაბალი ჭერი.
მე ვერ ვიპოვე.
შენც დაგკარგე
და რაღა მინდა?
მოვეშვა ქუჩას, გავიდე გზაზე.
მას კი არ უნდა ჩამოშორება,
მომყვება მხარზე
... ო, მოვრჩე ზღაპარს,
თორემ ვგავარ პატარა გოგოს,
პატარა გოგოს ფერად ბუშტებით,
და ხელს რომ უშვებს,

აფრინდებიან ათასფერადად,
მას კი ჰგონია, იპოვის სადმე,
სიზმრადაც ნახავს მზეში გაფანტულ
ბუმტებზე ღამე.
და მგონი ვგავარ მე ასეთ გოგოს...
... დღეს მთელ ქუჩაზე აუყრიათ
ძველი ასფალტი და ახალს დებენ
დიდი ხალისით.
და იფინება მთელ ქუჩაზე
რადაც ახალი,
მე კი დღეს სწორედ
ამ გზით წავედი.

1966

* * *

შენს პირდაპირ,
შენს პირდაპირ
დაქანცული მე დავდგები.
ეხლართება აპრილს ტოტი სიყვარულში,
მზე აბრჭყვინდა ატმისფერი.
ისე მსურდა მოვსულიყავ,
ისე მსურდა მოსულიყავ!
მაგრამ სად ხარ, სად ხარ,
სად ხარ?
შენ აქა ხარ
და არცა ხარ!
... მზე შრიალებს
და შრიალში შენი ხმაა
და ქუჩებზე გადმოსცურა
თეთრმა მზეგრამ.
შენ კი თითქოს ვერც კი გხედავ...
თუ დავბორკე მე ეს გრძნობა,
თუ დავბორკე,
სიყვარული უნდა ერქვას?
ჩამოცურდა ნელა ნამი,
ყელს მეხვევა გამოხედვა,
როგორ მინდა ავიტაცო ხმები მზეში,
დავირბინო რუსთაველის ხის წვერებზე,
შევისუნთქო ისე ხარბად აპრილის ხმა,
რომ გავშეშდე,
რალაც ჩუმი გამოცანის გასაგებად.
შენ მომყვები და ცისკარში
ჭიშკარს ალებ,
ჭიშკარს ალებ საიდუმლო გასაღებით,

გასაღებზე ბრჭყვიალდება შენი თმები,
შენი სახე, შენი სახე, ნასიზმრევი,
ირგვლივ ჰქრიან ვარდისფერი ანრდილები.
ირგვლივაა მობნეული უცხო შუქი,
უცხო შუქით ნათლებიან ანრდილები.
და მომინდა, რომ შევიცნო
 მე ამ შუქით,
ისევ შენი, ისევ შენი ხასიათი,
რადაც უცნობ სუდარაში მომწვევდელი.
ირგვლივ დაჰქრის, ირგვლივ დაჰქრის
 მრავალგვარი,
 მრავალფერი
 ანრდილები,
და მეც გეძებ, რად მგონიხარ
ვარდისფერში?
ვარდისფერში რად დაგეძებ ასე მუდამ?
იქნებ, იქნებ სულ სხვა მხარეს
 მომეძებნე,
იქნებ, იქნებ სულ სხვა ფერის
 სული გბურავს.
და მიჰქრიან ოცნებანი გამოცანით,
ამოუცნობ ნეტარებას რადაც წამით
შევუპყრივარ და მგონია, რომ ეს არის,
გაგიცანი...
მაგრამ მაინც ვინ ხარ? რა ხარ?
შენ აქ ხარ და მაინც არ ხარ!

* * *

შენ ქარს გამოჰყევ,
თუ მოგიყვანს, ჩემთან მოგიყვანს,
და შენს რბილ თმებში
აბრჭყვინდება ვერცხლის ზღაპარი,
შორი ზღაპარი, შორი მთებიდან.
ასე დიდხანს რომ ჩემთან ვმაღავდი.
ჰო, ქუჩებიც კი ვერ ფარავენ
ფარულ სიხარულს,
ეჭახებიან ქარისაგან მოდენილ ფიქრებს,
იქნება ღამეც ზღაპარშია –
ხელდახელშუა გამიქრეს იქნებ.
შენ ქარს გამოჰყევ,
თუ მოგიყვანს,
ჩემთან მოგიყვანს,
ათასგვარ ამბებს
ჩემზე მოგიტანს,
და შენს რბილ თმებში
გაბრჭყვინდება ვერცხლის ზღაპარი,
შორი ზღაპარი შორი მთებისა,
ასე დიდხანს რომ ჩუმი ვმაღავდი.

1966

* * *

სანთელი სუნთქავს
ჩემი სხეულის ჩუმი ცახცახით,
კედელზე ჩნდება წარწერები უკვე ათასი,
შენ რჩები ჩემთან,
ხელს მომხვევ და უხმოდ მამშვიდებ,
მაგრამ კედელზე სანთლის ჩუმ ცახცახს
რა დაამშვიდებს?
და მელანდება, სანთელივით აალებული
შენი ფიქრები თავს მესხვევიან...
ასე ძლიერ რომ მაწყდება გული,
ნუთუ ისევე არაფერია?

1966

ერთი დღე ველზე

ფიქრია ზანდუკელს
(დაბადების 70 წლისთავზე)

პირმა დაგლოცოს ღვთისაგან,
ნაწილმა ბარძიმისამან,
ლომისამ თორმეწამემა,
პატრონმა არაგვისამან.

ხ ა ლ ხ უ რ ი

მისდევ ხალისით სოფლის აღმართს.
ღვივის იმედი – იქნებ წააწყდე
ობოლ მარგალიტს.
იწვევება მზე, ხალხი ფუსფუსებს,
აღლოთი აგნებ მათში დედაბერს,
კუშტი მზერით ღობესთან მიმჯდარს.
ის, მონუსხული შენი ღიმილით,
მაღე გიტკება.
ძაბავს გონებას, იგონებს ამბებს.
ერთ-ორ საათში დედაბერი
უკვე შვილად გთვლის და გეფერება,
ლოყაზე გისვამს სიბერისგან
გაღეულ ხელებს.
გამოაცოცხლა შენმა სითბომ.
თვალებში გიკრთის ღიღილოს სხივი.
ასეთ შეხვედრებს კი ითვლი რამდენს.
უკან ბრუნდები, ამ დღეს ტყუილად
არ ჩაუვლია.

სოფლის შარაგზას ანათებს მთვარე.
მთას შეფენილი ოდა-სახლები
თავს დაგცქერიან.
შორიდან ისმის სოფლის ხმები
და თან მოგყვება სუნთქვა ხეობის.

ს ა ლ ა დ ო ბ ო

გამოთხოვება სკოლასთან

ჩვენ დღეს ზეიმზე მოველთ!
ჩვენ დავამთავრეთ სკოლა.
მერე ოცი წლის შემდეგ
აღბათ ხელახლა მოვალთ.
გუშინ ვნატრობდით, გახსოვთ?
– სკოლას მოვშორდეთ ნეტავ,
გუშინ სულელნი ვიყავთ,
ეხლა კი ვნანობთ მეტად.

თითქოს სიზმარში ვნახეთ:
კვლავ გვიწერებოდა წვერა,
ქოთქოთას ქოთქოთითაც
ყურები გაგვეჭედა;
მაგრამ ზრუნავდა ჩვენზე,
როგორც ნამდვილი დედა.
დავრბოდით დერეფნებში,
როცა ცდებოდა ხაზვა,
შოთას გაკვეთილს ისევ
ცივი გულები დახვდა.
ორ გაკვეთილზე ბმულად
ვუსმენდით ბაბოს დაღადს.
ვაღია ჩხენკელიც ბევრჯერ
გაგვიმართავდა კამათს,
ოჰ, ბევრი რამე ჩვენში
ჩაიბეჭდება ახლაც.

მაგრამ როდესაც ტკბილად
ვახსენეთ სკოლის დრონი,
არ შეიძლება, რომ არ
ვახსენოთ სოლომონი –
კაცი, რომელიც ყველას
გვიყვარდა, პატივს ვცემდით,
ეხლა საფლავში წევს და
მოვიხსენიოთ კარგად.
რადგან ვიხსენებთ იმათ,
ვინც ჩვენს რიგებში არ დგას.
უნდა გვახსოვდეს ყველას,
აქ გოგონებს მივმართავ,
ჩვენი დობილი ძველი –
ნაზი, უჭკნობი ია,
მოგვაკლდა ჩვენ და ამით
გულის დაღი დაგვაჩნია.

მოგონებები გაქრეს,
ჩვენ დღეს სიმღერა გვშვენის.
დღეს ხომ ზეიმზე მოველთ,
გააბრჭყვიალეთ სხვენი!
და, მეგობრებო, მე თქვენ
მოგმართავთ ნათელ გულით
აღბათ თვითუფლ ჩვენგანს
ექნება დაფარული
გულში, რაც უნდა გითხრათ
გულისტკივილი ძველი:

ნუ დაივიწყებთ ამ დღეს,
ნაზსა და ვარსკვლავიანს,
მკრთალ ან კაშკაშა ფერში
გამოიკრთობა სახე,
ნაცნობი, ახლობელი,
იცოდეთ, სკოლის მერხი

საყვარელია უფრო,
და ამხანაგიც ძველი
ტკბილია და სათუთო.
როცა გაივლის წლები,
შევხვდებით ერთად, ვნახავთ,
პირშავად ვინ მოგვექცა,
ვინ დაგვივიწყა, გაქრა.

მაშ, ამ ბედნიერ დამეს
შეხედეთ ყველამ რწმენით,
რომ მომავალში ყველგან
ჩვენ მეგობრები გველის.

1958

* * *

ჩემს პატარა ყვაგილიანს
ტელეფონი კლავს.
ხვალ უზმოზე ბურატინო
მზე დაუკრავს თავს.
ჩემი პრინცი ლიმონი კი
ცალ ფეხს აჰკრავს ცას,
მე კი გვიან გავიღვიძებ,
ვინც რა უნდა თქვას!

1961

ღ ი ა ს *

I

შენ ინგლისურს ვერ ისწავლი ასე!
თუ იფიქრებ საქართველოს თასზე,
ყველაფერი შეიძლება ჯანდაბაში წავიდეს,
მაგრამ მაინც დაუჯერე ამინდებს.

მზეზე ზეცად გელირსება აფრენა,
ტყვილა გითხრა შენ ჯოყოლას ბაგემა? –
ფრთოსანო ოცნების და ფიქრების,
საბოლოოდ მაინც ჩემი იქნები.

1962

II

იყო და არა იყო რა,
იყო შავთვალა გოგონა,
თმაც ხომ შავ ყორანს უგავდა,
ვარსკვლავნათოვი მეგონა.

მზემ უთხრა: გაგებუტები,
დასთმეო შავი ფერია,
და თავზე გადმოაყარა
სხივები ოქროსფერია.

განაზდა უფრო გოგონა,
ცეცხლად აენტო თვალები,
თმის ფერი დასთმო, თვალებს კი
უმატა შავი ფერები.

1963

* იგულისხმება ავტორის მეგობარი **ღია ყაზახაშვილი**, მთარგმნელი, ინგლისური ენის სპეციალისტი.

III

აქა ლექსი მაყვალასი
მუნ ლიასა დღეობასა,
მიწერილი უკვე უახლესი ქართულით.

ისევე ისევ ღია მასპინძლობა,
ისევე ისევ ვლხინობთ და ვსულელობთ
და წლებს ვუკივიით...

ვუკივიით...

ვუკივიით...

სადა ხარ,

სადა ხარ,

სადა ხარ,

სულიკო?!

უკვე ახლოა გული სპექტაკლის,
კვანძი თამაშდება
და

უცებ

მაღლიდან

მოუთმენელი ყვირის ქანდარა:

– მოემართება კულმინაცია!!!

დღე ქარგას სიცილის ფერებით იტაცებს
და თამაშდებიან სცენები თავიდან
ვხედავთ, შენს ფერხთან
მუხლს იყრის

ადამი

და გთხოვს:

– დავიწყებ ჩემს როლს აქიდან!”

1965

ს ი მ დ ე რ ა
(„ნინობაზე“ სამღერი)

ტექსტი მაყვალა კოჭლავაშვილისა,
მუსიკა – ხალხური „დელი-დელიას“ ხმაზე

რა ვქნა, რა ვუყო
ამ ნუციკოს?!
რა ვქნა, რა ვუყო!
„ნინობაზე საჩუქარი
აღარ გავიგო!!!“ –
გამომიცხადა:
– დაგაგორებ კიბეებზეო.
რა ვქნა, რა ვუყო
ამ ნუციკოს,
რა ვქნა, რა ვუყო?!
გამოსავალი
მაინც მოვნახე –
მოულოდნელი საჩუქარი
გამოვუნახე!

**დელი-დელია, ჩემო ნინო,
დელი-დელია!**

ამ სიმღერას კი ნინობას
ხომა მღერიან!
მრავალჯერ ქუხდეს ეს სიმღერა
შენი ჭერის ქვეშ
იყავ დღეგრძელი, ჩემო ნინუც,
მრავალ-ჯა-მი-ერ!!!

1994 წლის 27 იანვარი
(ნინობა ძვ. სტილით)

ნინოს და გიზოს*

მადლობა გითხრათ,
დღესდღეობით,
მე ლექსის გარდა
ვერაფრით შევძლებ.
როგორც ნათელი,
ისე შემოდის „ჰუმდახმარება“
ჩემს განჯინაში,
ცარიელი ჭურჭელის გვერდზე,
და მმატებს ხალისს.
როგორც მერცხლები ადრეული
გაზაფხულის პირს,
ცას რომ ახედავ.

2000

* მიძღვნის ადრესატები არიან ავტორის თანაკლასელი და მეგობარი ნინო (შინაურულად ნუციკო) ღვალაძე (ბიოქიმიკოსი, ტექნიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი) და მისი უფროსი ძმა გიზო ღვალაძე (ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა კანდიდატი).

რ კ ო ნ ი

(პოემა უამრავი სიტყვებითა და ფაქტებით)

ს ი მ ღ ე რ ა
(შესავლის მაგიერ)

ჰაი - ჰუი - ჰოი!
რა კარგია რკონი!
ან რას გვიზამს წვიმა,
ან რას გვიზამს თოვლი!
მიგვყავს ორი ალპინისტი,
ალპინისტურ თოკით,
მინისტერი ცენტერაძეც
„გრუზავიკით“ მოდის!
დავიწყებ ამბავს,
რომელიც არ ჩანს,
რომელიც ფირმა ვერ გადაიღო,
ასე რომ, ჩემო ამხანიკებო,
ცოტა ხანს კინოს თავი ვანებოთ!

აქა ამბავი პირველი

არ უჩანს თავი,
არ უჩანს ბოლო,
მანქანის ზურგით მივიკვლევთ გზას?!
ჩქარა ღამდება, შოფერიც გვეტოვებს,
დიდი რჩევის და ქოთქოთის შემდეგ,
(აფსუს, ჩამწერი არ გვექონდა თან),
ვიკიდებთ უხმოდ მძიმე რუკზაკებს,
უკუნ ღამეში მივიკვლევთ გზას.
უცებ გამოჩნდა, როგორც ზღაპარში,
სინათლე მკრთალი და გვესმის ხმაც!
გამოემართნენ ჩვენკენ აჩრდილნი,
მათ – ანგელოსთა გვასწავლეს გზა.
ირგვლივ მდუმარე შავი მთები და
შორით მოისმის მდინარის ხმა.
დიდი სიფრთხილით გაგვაკვლევინეს
ხელისგულივით სავალი გზა.
და აიმაართა ჩვენს თვალწინ უცებ
ძველ ქართველთ მიერ ნაშენი ქვა.
ავაფრიალეთ ფერმკრთალ კედლებზე
მკრთალი სანთლების ენები კვლავ!
გრძნობით კითხულობს ვანო ვაჟას ლექსს,
ზოგსაც თავისას გაურევს თან.

* * *

სახელდახელოდ გაიშალა პატარა სუფრა
და განაწილდა იმ ღამესვე ჩვენი როლები,
ხელში ჩაიგდო ჩვენმა გულიკომ მზარეულობა
და ამის შემდეგ... რას ვიღონებდით!
და ჯარასავით დატრიალდა გულიკო ისე,
რომ გამოსტყუა გელას სონეტი:
ცოლის მოყვანას რომ ვაპირებდე,
გულიკო, გესმის? – შენ გითხოვებდი!

* * *

იმ ღამეს ჩვენმა ალპინისტებმა
გამოგვიძებნეს ვიწრო სენაკი,
სამი საათის განმავლობაში
საძილეები ჭედეს ძალათი.
მშვენიერია! – ხარობს გულიკო,
ეკლესიაში იძინებს ისევ
და მტვრის, სინესტის გარემოცვაში
სუყველა ვხედავთ
ტკბილზე-ტკბილ სიზმრებს!
აქ მე ვერ ვიტყვი
კოტეს წვალებას,
ვერც გოგოების საძილეთ ჭიდილს,
ვერც იმას, როგორ
ჩვენს გმირ გენერალს
ვერაგმა მხეცმა დაუფროსო ძილი!

დიდი მეორე

სურათი პირველი

მოჩანს ძველი ნაგებობა.
სენაკის კარებთან დიდი ხე
წითელი ჭინჭებით
გათენდა დილა.
გადაიშალა თეძამის ხევში
ჩამსხდარი მთები.
ყველა ფეხზეა, ყველა ამდგარა,
არ ჩანან მარტო
ზარმაცვი დები!
ჩვენმა მამაცმა ალპინისტებმა
სულ მოიარეს გარშემო მთები,
მაგრამ დაბრიდა გამოქვაბულმა,
არ ეყოთ თოკი
და დარჩნენ ქვევით!

აქა ამბავი კარვის გაშლისა

დათოს და ელდარს, –
ამბობს ლეგენდა, –
ჩამოუგდიათ მთებიდან ლოდი
და დაუთქვამთ:
სად გაჩერდება,
იქვე დაეჭიმოთ კარვების თოკი.
მართლაც იმ ადგილს, თეძამის პირად
ტურფა სურათი გადაშლილიყო:
კარავი სამი წამოჭიმული,
მეოთხე იქვე წაფორთხილიყო.
კოტე და გელა, ამბობს ლეგენდა,
სიმწარისაგან ცრემლებს ყრიდნენო,
იმ სამ კარავში რომ ვერ ეტივნენ
და მეოთხეში არ კმარიყვნენო!
.....
და აიმართა ბანაკს ალაში
გენერალ დათოს გვართა ამალით,
ფირზედაც ვხედავთ, თავის ნათესავთ
როგორ ხელს უწყობს
და არ მაღავდის!

**აქა ამბავი
ფარულ ასვლისა სამლოცველოზე**

იმ დღეს დავიპყართ
ჩვენ ძეგლი ერთი
ჩუმად ავედით, ვტიეთ ბანაკი,
ქვემოთ მოჩანდა გენერალთ გვარი
და ჩვენ სიხარულს ვერა ვფარავდით.

* * *

ო, ეს სამლოცველო,
პატარა, ფაქიზი,
გარდასულ საუკუნეთა
უტყვ სურათს იტევს
და მის კედლებზე
გაყუჩებული
ძველი ფრესკები
ჩვენს ქართულს ისმენს.
ო, ვინ აგაშენა!
ო, ვინ დაგამშვენა!
და თითქოს თავიდან
ავიდგით ენა!

* * *

უცებ ვერკევეით,
და უცებ ვხედავთ,
რას აკეთებს თიკა?!
დაითრია დიდი ქვები,
გულში ტკბილად იკრავს!
ო, ქვებო, ქვებო,
ჩემო ცისფრებო,
თქვენთან სიშორეს
ვერ მოვითმენო!
თან წამოიღო დიდი ლოდები
დიდ სასოებით და სიტკბოებით!

ლხინი პირველი

ღამე იმართა დიდი ღრეობა,
თამადად დაჯდა ელდარი ტახტზე,
მწვადების ატყდა კორიანტელი,
ღვინის თასები გადმოდის სავსე.
ისევ ავივსეთ ღვინის მშვენებით,
რომ მეც ავმღერდი
წმინდა ბგერებით!

* * *

თამადის მოადგილე,
პატივცემული გელა,
მაღე ისე დაითრო,
რომ ფეხზე ძლივსა დგება .
მაგრამ გელა რაა?!
მაგრამ დათოც რაა?!
ყველას სჯობნის ჩვენი ირა,
რა, რომ პატარაა!

* * *

და დაილია იმდენი ღვინო,
რომ კარავიც კი თითქოს დაქანდა
და სულ ფხიზელი ჩვენი თამადა
გასასწიორებლად მისკენ გაქანდა!

* * *

უცებ ყველა ცეცხლთან მჯდომი
თრთოლვამ აგვიტანა,
გენერალი გაგვიგიჟდა
და რაღა ვქნათ ახლა!
კოცონთან დგება შავი აჩრდილი,
გულაჩვილებით ტირის,
შეუმწვარი მწვადი ვარ და
ხედავთ, ცეცხლი მიცდის!
და გაქანდა ჩვენი დათო
პაჭიჭებით ცეცხლში,
მაგრამ მისმა შავმა ხორცმა
ცეცხლს ვერ მისცა ეშხი!

* * *

თუკი დათო მწვადი არის,
დავაშავე რამე?!
მე ვიქნები თავთავი რა,
სულაც მთელი დამე!

* * *

ასეთ დავიდარაბაში
თავთავი და მწვადი
ცეცხლს ურბოდნენ გარეშემო,
ჩვენ გავთავდით დარდით!

ბაღადა ორი საათით წამოსულ წვიმაზე

ამაღამ მშვიდად გეძინოთ ყველას, –
გვაფრთხილებს გელა, –
არ შეგაშინოთ წუთითაც წვიმამ,
ვიქნები ფრთხილად!
მაგრამ ჩასთვლიმა მინისტრს უეცრად,
ორი საათის განმავლობაში
წვიმამ იხელთა დრო, დაასველა
ჩვენი გენერლის დიდი კარავი.
მშრალად გადარჩა იქ გენერალი,
მხოლოდ ინაცვლა მეორე მხარი!

ექსპრომტი გულიგოზე ღამით

თუ წამოგყვებათ საღმე გულიგო,
თან არ წაიღოთ, გირჩევთ, საათი!
ყოველ საათში ასანთს აანთებს
და ემსგავსება ტიკტიკს საათის!

ამბავი დათოსა და ვანოს დათრობისა

რვა ნოემბერს,
ჩემი დაბადების დღეს,
უნდა ყოფილიყო დიდი ღრეობა.
დილაადრიან მოგუადგა ვანო,
დათომ იხმარა მომჭირნეობა
და ღვინის ნაცვლად (ცოტაა ღვინო)
დალიეს ორთავ მაგარი სპირტი,
ხიდს გადავიდნენ ბაჯბაჯ-ბაჯბაჯით
და საუბრები გამართეს დიდი.

სკერცო გელას ქოშებზე

არ შეიძლება არ აღინიშნოს
ჩვენი გელიკა
თავისი ქოშით.
როცა იცვამდა
დილით ხელებზე
და მოცოცავდა
კარვიდან ქოშით.
კოცონთან ნელა
და ტანის რხევით,
დილაადრიან ისეირნებდა,
მერე კი ქოშებს
ცოტა ნამიანს,
დიდ სიყვარულით
უკან დასდებდა!

ლხინი 8 ნოემბრის აღსანიშნავად

და რვა ნოემბერს,
ჩემი დაბადების დღეს,
გაიშალა სუფრა,
თამადაა დათო.
ეს რა მოსდის სუფრას უცებ,
სადღა არის ხალხი?!
შერჩა მხოლოდ ღვიძლი ძმა
და საყვარელი ნანი.
და რვა ნოემბერს,
ჩემი დაბადების დღეს,
შეემატა ღვინო
სულ თეძამის ხევს.
ვხელსაქმობდით ჩუმად,
დარაზმულად, მარდად,
მაგრამ კოტეს თვალებს
გამორჩება რამე?!
მაგრამ მარტო კოტე
ვეღარაფერს გახდა:
ათი ბოთლი ღვინო
მიმოესხა ბალახს!

* * *

დათო, უღონოდ მიძინებული კოცონის
პირად,
ზოგჯერ აქა-იქ აღერსით ხვრინავს,
ლაღიმ და კოტემ დიდი ვაგლახით
წამოიკიდეს, შესვეს კარავში.
ყველა დავმშვიდით, მაგრამ ეს რაა? –
ყვირის ციკლოპი თუ რკონის დევი?!
რალაც ურჩხული დიდი კარვიდან
კოცონისაკენ სკუპ-სკუპით მოჰქრის.

საწყალი ღია წამოიკიდა,
ბეწვზე გადარჩა, აგდებდა ცეცხლში!
და უსათვალოდ ვერას ხედავდა,
მისი ღრიალით დაფეთდნენ მხეცნიც!

აქა ამბავი უკან დაბრუნებისა

რია-რია
ამას ჰქვია,
მეოთხე დღეს დილით
შეუუდექით კარვის დაშლას.
უცებ გელა ყვირის:
ო, შეჩერდით,
არ ჩამიცვამს
ჩემი თეთრი სვიტრი!
და ფოსტლებში მოსეირნეს
ვერ გაუძლო გულმა,
აიფარა თვისი სვიტრი,
მერე ჩადო უკან.

გზაზე ხიფათი, ანუ შავი კამეჩი

მოსაგონებლად ძალიან ტკბილი
უკანა რჩება თეძამის ჩრდილი,
უცებ შევნიშნეთ ლაღი კამეჩი,
ყელმოღერებით გვიყურებს, გვიცდის.
ყველამ აღვნიშნეთ, ასე ლამაზი
ჯერ არ გვინახავს კამეჩი არსად.
უცებ რას ვხედავთ?
კისერის რხევით
კამეჩი ჩვენკენ გამოექანა.

გელამ იკივლა:
„მე კი გავრბივარ,
ვერ დამეწევა,
თქვენ კი – ჯანდაბას!“
დათომ დაავლო ხელი ორ დიდ ქვას.
გენერალური გეგმა მოხაზა.
კანკალ-კანკალით მივლოდავთ ნელა,
უკან მოგვევება ჩლიქი კამენის,
შცვებ იცვალა მიმართულება,
ამოვისუნთქეთ,
არაფერს გვერჩის!...
ასე გვაჭამა კამენმა შიში,
აფსუს, არ დაგვრჩა სურათი მისი!...
მაგრამ დანარჩენ ცხოველთა ნახვა
თუ მოგინდებათ ოდესმე რკონის,
მიმართეთ იას, არსად დატოვა,
სულ გადაიღო
ხბო, ძაღლი, ღორი!

სიმღერა, ეპილოგად რომელიც გამოდგება

უკან მოვდივართ
ჩვენი ალამით,
ფეხ-ფეხ მოგვევება
კინო და ფოტო!
სულ გადავიღეთ დოკუმენტურად,
რა გამოვიდა, არ ვიცვი, ბოლოს!

1966

სარჩევი

რედაქტორისაგან3

1960

*** ჩიტმა მოხაზა ლაღი კამარა5

*** ლამაზი არა ხარ5

1961

დაგითგარეჯი

*** გარეჯმა გამყარა საბურავი6

*** სულმოუთქმელად ავდიოდი7

*** სწორედ ამ ნაპრალზე8

*** როცა დაიგვიანებდა წვიმა9

*** და ვარ უდაბნოსა შიგან10

*** მე და კელაპტარი11

*** ცა... ცა... ცა...12

*** დაჰკრეს თასები! დაჰკრეს თასები!13

1962

*** ალი, ალი, ლურჯ-მოშავო გზა14

*** გარეუბანი. წადილთა დრო15

*** ნელა, თორემ ვალსებმა16

*** მან თქვა, ვნახოთო16

*** გადასასვლელთან ის დგას17

ანჩისხატი

*** სიონის თბილისი18

სვანეთი

*** დღეს მარტო ვრჩები19

*** აღმოდებული მზეს უცინის20

*** ლამარია21

*** სადღაც წიოდა ძნა22

*** სიცილი ზეცის23

*** მინდორზე იწვა მთა24

*** რა უნებართვოდ გიციინიან	25
*** შენ მოხველ, შემოხველ	26
*** ერეკება დღეებს ნოემბერი	27
*** ხარ აღმართული	28
*** მირბის, ქარი ასწრებს	29
*** შენ მოხვალ, ღამეა მგლის	30
*** გაშფლექილ ხეებს ქარი ჰკოცნიდა	31

1963

*** წვიმს... წამწამებზე გადარბის წვიმა	32
*** დიდი ხმაურით ზღვაში ყვინთავს	33

1964

*** დღეს სამუდამოდ მივდივარ შენგან	34
*** აღარაფერზე აღარ ვიფიქრებ	36
*** ქარი მოგესდევდა	37

1965

*** შენ შემოხვედი წვეთებით წვიმის	38
---	----

რ ა ჭ ა

*** რაჭა!.. გიხსენებ თუ გიწვევ	39
*** მიგვიტყუა თვალმა	40
*** ჩვენ მივიკვლევდით ბილიკს მზისაკენ	41
*** და ჩვენ მივქროდით	42
*** აქეთ-იქით დანისლული ბილიკები	43
*** შემოტრიალდი, შენს თვალებში	44
*** ვილოთოთ! ვილოთოთ!	45
*** ეს ხდება ხოლმე	46
*** როცა რბილხმიან ბგერას გასცდები	47
*** რვიანებს ხაზავს ღრუბლები ღამის	48
*** არა, არ მინდა	49

გაბნეულად

*** როცა ჰაერში კრეფი	50
*** მე დღეს დღის ფერებით ვთვრები	50
*** გაჯანჯღღდა დღე	51
*** ასე ქრება	51
*** რატომ ვზივარ?	52
*** ვგრძნობ, რომ აქა ხარ	53
*** დრო მიდის ბევრი	54

1966

*** ის მიდიოდა	55
*** შევალ, ჰო, შევალ	56
შერეული ხმები წვიმაში	57
*** კვლავ ენძელების ნაზი კანი	58
*** და შენ მირბიხარ	59
*** მე შენ დაგეძებ	60
*** ბაღებში ჩნდება კრიალა ფერი	61
*** შენი სახელი ირეკლებოდა	62
*** ქუჩა კი იყო ისე დამრეცი	63
*** დღეს მთელ ქუჩაზე	64
*** შენს პირდაპირ	66
*** შენ ქარს გამოჰყევი	68
*** სანთელი სუნთქავს ჩემი სხეულის	69

2003

ერთი დღე ველზე (ფიქრია ზანდუკელს)	70
---	----

ს ა ლ ა ღ ო ბ ო

გამოთხოვება სკოლასთან	72
*** ჩემს პატარა ყვაგილიანს	74
ღ ი ა ს	75
სიმღერა („ნუცარობაზე სამღერი“)	77
ნინო და გიზოს (და-ძმა ღვაღაძეებს)	78
რ კ ო ნ ი (პოემა)	79

